

Особено мнение
на съдиите Маргарита Златарева и Васил Гоцев
по к.д. № 4 от 2006 г.

Подписахме решението с особено мнение поради това, че според нас § 4, т. 1 ЗИДЗАП в частта, с която в чл. 6, ал. 1 ЗАП се създава т. 5, § 14, т. 1 ЗИДЗАП, с който се изменя и допълва чл. 24, ал. 2 ЗАП и § 31, т. 2 и т. 3 ЗИДЗАП противоречат на чл. 6, ал. 2, чл. 19, ал. 1 и ал. 2 от Конституцията.

Съображенията ни са следните:

Поставените условия при вписването за първи път в регистъра за превозното средство на такси да не са изтекли повече от 5 години от датата на първата регистрация, а регистрираните вече превозвачи на такси да могат да осъществяват превоз с автомобили от първата регистрация, на които не са изтекли повече от 10 години, създава неравенство на водачите на таксиметрови коли и ограничения, основани на имуществено положение.

Равенството на всички граждани пред закона е основен конституционен принцип. В чл. 6, ал. 2 от Конституцията „равенството на гражданите пред закона е формулирано като конституционен принцип, който стои в основата на гражданското общество и държавата. Този принцип е общ за цялата правна система на Република България. Той е основа за тълкуване и прилагане на Конституцията и за нормотворческа дейност“ се казва в Решение № 14 от 1992 г. на Конституционния съд по к.д. № 14 от 1992 г. (ДВ, бр. 93 от 1992 г.). Според същото то е и „основно право на гражданите“. Недопустимо е каквото и да е ограничаване на правата, основано на имущественото състояние. Притежаването на лека автомобилна кола е част от патримониума на гражданина. Характеристиката на притежаваната кола е белег на неговото имуществено състояние. Този, който притежава по-големи материални възможности може да закупи по-голяма, по-хубава и по-нова кола от този, който има по-малки възможности. В зависимост от своите материални възможности едни извършват този превоз с по-нови и по-люксови коли, а други с по-стари. Неоправдано се твърди в мотивите на решението, че новите изисквания не нарушават чл. 6, ал. 2 от Конституцията, тъй като били еднакви за всички, които извършват таксиметров превоз на пътници. Въведените ограничения не са фактически необходими за упражняване на професията, а е поставено условие, което не може да се изпълни от всички. Друг би бил въпроса, ако фактическото извършване на таксиметровия превоз на пътници би било невъзможно с коли, които не отговарят на тези условия. Вярно е, че Конституцията не повелява социално равенство, а изисква еднакви правни условия. Когато обаче, тези правни условия не са фактически необходими за упражняване на една професия, а са изпълними само от група имуществено по-добре поставени граждани, те представляват нарушаване равенството на всички. Новата нормировка съгласно мотивите към закона е създадена, за да гарантира безопасността на движението по пътищата, сигурността на тези, които ползват таксиметровия превоз и на самите водачи на коли, както и опазване на околната среда. Всички тези ценности обаче могат да бъдат осигурени чрез упражняване на ефикасен периодичен контрол за техническото състояние на колите, което не винаги е свързано с преминалия пробег и овехтяването. Това се постига чрез издадените въз основа на чл. 147 и чл. 148 от Закона за движение по пътищата и чл. 24, ал. 3 и чл. 12а, ал. 4 от Закона за автомобилния превоз от министъра на транспорта Наредба № 32 за периодичните прегледи за проверка на техническата изправност на пътните превозни средства (обн., ДВ, бр. 94 от 1999 г.; посл. изм., ДВ, бр. 52 от 2005 г.) и Наредба № 34 за таксиметров превоз на пътници (обн., ДВ, бр. 109 от 1999 г.; посл. изм., ДВ, бр. 23 от 2005 г.).

Създадената нова правна уредба наистина поставя условия, които се отнасят до всички таксиметрови превозвачи на пътници. На пръв поглед тя създава впечатление, че установява равнопоставеност между тях. Както вече се спомена упражняването на професиите обаче, не е свързано с фактическа необходимост на съществуването на тези условия. От тук очевидната невъзможност да бъдат изпълнени само от тези, чието имуществено състояние позволява това, им създава привилегия и ограничава правата на имуществено по-слабите.

Нарушен е и принципа на свободна стопанска инициатива и гарантирането на еднакви правни условия за извършване на стопанска дейност „свободната стопанска инициатива на участниците в стопанския живот е свързана и с еднаквите правни условия за стопанска дейност – чл. 19, ал. 2 от Конституцията“ (Решение № 3 от 2000 г. по к.д. № 3 от 2000 г., ДВ, бр. 37 от 2000 г.), като се предотвратява злоупотребата с монополизма и нелоялната конкуренция. Тези принципи са били винаги утвърждавани в практиката на Конституционния съд (Решение № 8 от 1995 г. по к.д. № 12 от 1995 г., ДВ, бр. 59 от 1995 г., Решение № 2 от 1996 г. по к.д. № 26 от 1995 г., ДВ, бр. 16 от 1996 г., Решение № 22 от 1996 г. по к.д. № 24 от 1996 г., ДВ, бр. 1 от 1997 г.). Еднаквите правни условия разбира се не означава да се поставят за една професия изисквания, които да бъдат материално поносими за всички, които я упражняват. Това обаче, не означава, че без да е фактически необходимо за законосъобразното функциониране на професията, да могат да се поставят еднакви за всички изисквания, които е очевидно, че могат да бъдат покрити само от имуществено по-силните.

С атакуваните разпоредби се създава и монополизиране на таксиметровия превоз от тези, които притежават или могат да закупят коли от датата на първата регистрация, на които не са изтекли първите пет години. Вярно е, че „правото на свободна стопанска инициатива няма абсолютен характер“, че то „не изключва принципите на държавно регулиране и на държавен контрол на стопанската дейност“ (Решение № 6 от 1997 г. по к.д. № 32 от 1996 г., ДВ, бр. 21 от 1997 г., Решение № 14 от 1998 г. по к.д. № 9 от 1998 г., ДВ, бр. 67 от 1998 г.) и че тя може да бъде ограничена с оглед защитата на други конституционни ценности. Необходимо е обаче другите конституционни ценности да не могат да бъдат защитени по друг начин. В случая строгото спазване на нормативните изисквания за контрол на превозното средство може да осигури, както безопасност на движението по пътищата и сигурността на пътниците като потребители, така и възможната чистота на околната среда. Обновяването на автомобилния парк, което се сочи в мотивите към закона не би трябвало да става за сметка само на едни граждани.

Отлагането влизането в сила на оспорените разпоредби съгласно § 31, т. 2 и т. 3 ЗИДЗАП се обезсмисля при положение, че са противоконституционни посочените по-горе текстове.

Съдии Маргарита Златарева и Васил Гоцев